

Різдво – це час, повний таємниці, радості й дива. Казки Різдва нагадують про зміст цього свята – чудесне Боже народження, повне довіри й ніжності, – і теж можемо, зачудовані, перед цією таємницею зупинитися, побути малими дітьми, з їхньою вірою і простотою прийти привітати новонародженого Месію. Пережити безліч див, які стаються, коли віримо.

Книжка різдвяних казок Богдани Матіяш, повна спокою і лагідності, вчить, як почуватися вдячно у світі, в якому народився добрий Бог.

Казка про Королеву та мудрого Оленя

В одній далекій країні правила молода Королева. Була вона вродлива і мудра, але дуже сумна. Та й було чого сумувати. Король, її чоловік, якого Королева міцно любила, загинув у лісі під час бурі: прямісінько на нього впало дерево. А невдовзі по тому їхній єдиний маленький син застудився й помер, і Королева залишилася зовсім одна. Гірко їй було, але що подієш – мусила жити далі й сама правити всім королівством.

На щастя, їй допомагали добрі міністри, і ніхто ні на що не нарікав, бо Королева шанувала міністрів і любила свій народ, і люди відповідали їй любов'ю. Хоч і тяжко їй було, проте загалом усім велося добре. Королева була уважна до своїх підданих і нікого не кривдила. Серце вона мала м'яке та співчутливе, а ще – знала, яких страждань завдає людям біль.

Але мало-помалу все почало змінюватися. Королевин смуток за чоловіком і сином був такий густий і гіркий, що Королева навіть не помітила, як її погляд втратив звичну лагідність, а в кутиках уст,

© Видавництво Старого Лева, 2013-2014

© Богдана матіяш, текст, 2013-2014

© Володимир Штанко, художнє оформлення, 2013-2014

коли вона часом усміхалася, теж з'явилась якась гіркота. Навіть хода її стала не такою легкою, як була колись. А серце, яке раніше могло обійняти так багато світу, тепер уміщало в собі лише найнагальніші справи, не більше.

Королівський садівник помітив, що й у саду відбувалися зміни. День за днем квіти ніби втрачали свої насичені барви: червоні троянди, раніше такі повні кольору, тепер зблідли; густо-сині волошки й лісові дзвіночки стали ледь блакитними, жовтогарячі нагідки пожовтіли; а білі троянди й ромашки стали майже прозорими – навіть квітам було сумно зі смутку їхньої пані. Садівник не знав, як сказати про це Королеві, бо боявся, що це його провина і він став погано доглядати сад. А ще боявся, що королева вже помітила ті зміни, а як їм зарадити, він сам не знав.

Та Королевин смуток був такий міцний, що заступив собою півсвіту, і вона перестала помічати багато речей. Не помітила зблідлих квітів, не зауважила, що люди в її країні й собі стали менше усміхатися. Королевине серце так боліло, що втратило здатність помічати, що діється довкола. Хоча рішення, які стосувалися державних справ, вона й далі ухвалювала мудрі та розважні.

Аж ось наближалось Різдво. З нагоди свят Королева завжди влаштовувала обід для всіх міністрів та їхніх родин, бо ж вони так добре допомагали їй правити цілий рік. І щороку Королева сама приходила в кухню, щоб приготувати для гостей величезну качку з яблуками і великий різдвяний кекс. Такий великий, що ним досхочу частувалися всі запрошені, а коли гості розходилися і слуги

починали прибирати зі столу, кексу залишалося ще так багато, ніби ніхто його і не їв.

Ось і тепер Королевіні секретарі на вишуканому папері ручної роботи писали срібним чорнилом запрошення на обід, а Королева взялася готувати качку. Старанно її обпатрала, вийняла нутрощі, вимила, начистила яблук і додала до них суміш тільки їй відомих трав, від запаху яких стає солодко-солодко, і здивувалася, бо солодко їй не було. Навіть перед Різдвом Королеві не стало радісно. Не було радісно, що прийдуть міністри з дружинами і дітьми. Не було радісно, бо її маленький син не зможе вилізти їй на руки, як торік, і гучно проголосити тост: «За радість усіх, хто живе в нашому королівстві!» А її чоловік не обійме його й не радітиме разом з усіма гостями. Королева не заплакала лише тому, що у великій королівській кухні за дальніми столами робили свою роботу поважні королівські кухарі, а ще далі поралися їхні помічники. Тільки ще одна зморшка запала їй між брів.

Не втішилася Королева й готуючи улюблений кекс. Не усмінулась, як звично, нюхаючи замочені в запашних лікерах сушені вишні, родзинки, курагу й цукати. Не сказала: «О, як добре вони пахнуть!» Не залишилася в кухні погомоніти з кухарями, поки кекс пікся, а пішла до спочивальні, бо в неї заболіла голова. Сумно було Королеві в це Різдво – вона дуже тужила за сином і чоловіком, із якими не могла розділити цих свят.

Наступного дня різдвяний обід розпочався дуже урочисто. Вервечки слуг несли на срібних тацях різні наїдки, чудово грали

музиканти, і музика була легка-легка, аж здавалося, що вона здійснюється до стелі. Гості прибували й прибували, і навіть Королеві всередині стало добре від їхньої радості. І от усі сіли до столу, помолилися, священник благословив їжу, і обід розпочався. Все було дуже смачне, та гості знали, що Королева дуже добре готує, і нетерпляче чекали, поки подадуть качку. Хоч вона була замала для такої кількості гостей, але навіть один її невеличкий шматочок був такий смачний і ситний, що всі дуже чекали цієї миті. Якась дівчинка, дочка одного з міністрів, іще зовсім маленька, голосно запитала:

– Тату, а коли взє буде кацька?

Усі засміялися, водночас задзвенів дзвіночок, і на срібному полумиску внесли качку. Вона була така запашна, що пахощі долинули навіть до тих гостей, які сиділи найдалі від дверей. Кожен отримав по шматочку печені, але щойно гості взяли її куштувати, сміх за столом затих, бо кожен, відкусивши маленький шматочок, згадав про щось дуже сумне, і сумно стало всім гостям. А Королева, покуштувавши качку, побачила перед собою як наяву маленького сина і любого чоловіка, вже не змогла стримати сліз – і вибігла із зали. Хтось із міністрів хотів наздогнати її, але найстарший і наймудріший із них сказав:

– Облиш. Королеві теж треба побути на самоті.

Обід іще трохи потривав, але Королева не поверталась, і гості почали розходитися. Їм уже було не так радісно, як на початку свята. Не хотілося частувань, і наїдки стояли на столах неторкані.

Королевин кекс довелося порізати і запакувати гостям із собою. Найстарший кухар, краючи його на шматки, не втримався, щоб не покуштувати кекс першим, а покуштувавши, сів за стіл, схилив голову на руки й теж заплавав.

Королева в цей час була у своєму саду. Вона забігла так далеко – аж у той його кінець, де тік струмок, який ніколи не замерзав, і вода його була прозора й солодка, – сіла на березі й довго-довго плакала, бо не могла зупинитися. Її сльози – великі й солоні – падали у воду струмка, і навіть воді стало прикро з Королевиного смутку. Але вода нічим не могла зарадити.

Так Королева ще довго сиділа на березі й журилася, аж раптом почула чийсь тихий голос:

– Не плач.

Підвела голову, та нікого не побачила. Тоді озирнулась – аж біля яблуні стоїть статечний Олень із розкішними рогами і якоюсь дивною відзнакою на грудях, а більше нікого. Здивувалася, коли ж Олень знову каже:

– Не плач.

Королева витерла рукавом очі й, підвівшись, спитала:

– Ти вмієш говорити?

Олень відповів:

– Усі звірі вміють говорити. Та не всі люди вміють їх слухати.

І далі сказав:

– Я знаю, Королево, чому ти журишся. Пам'ятаю твого доброго чоловіка, нашого Короля, і маленького сина, з яким ти приходила до струмка, і ви разом розглядали пісок на його дні, а ввечері рахували зірки на небі. Пам'ятаю ваш сміх – як дзюрчання води по камінчиках... І знаю, добре знаю твій смуток. Тяжко втратити того, кого любиш.

Олень замовк, а тоді знову заговорив:

– Я теж колись в один день втратив дружину і сина – їх вистежили мисливці. Я не встиг ані попередити їх про небезпеку, ані вберегти від неї. А я, Королево, як і ти, королівського роду. Вже багато поколінь мій рід пишається честю, яка йому випала: найстарший із нас стає Королем Оленів. До мене королівський титул перейшов дуже рано – невдовзі по тому, як загинули дружина із сином. Я тоді теж страшенно сумував і зовсім не мав сил дбати про своє королівство. Я нітрохи не хотів бути королем. Усе картав себе за неуважність і думав: як такий, як я, може подбати про інших... Я багато журився і дуже багато часу проводив на самоті. І якось, коли йшов собі лісом куди очі бачать, спинився перед малою хатиною з гілок, моху та хвої, просмолених живицею і вкритих листям. Я дуже здивувався, бо ніколи раніше її не бачив. А зрештою, може, ніколи раніше аж так далеко не заходив – я був іще молодий і не знав лісу так добре, як тепер...

Олень про щось замислився і замовк.

Королева, яка досі уважно його слухала, запитала:

– Що ж було далі?

– Я не можу тобі цього розповісти, Королево, бо пообіцяв нікому про це не розказувати. Але я можу відвести тебе туди – ти сама все побачиш.

І Олень ступив кілька кроків назад – у напрямку лісу.

Королева встала і, як була взута в легкі черевички й вбрана в легкий одяг, так і пішла за Оленем.

Довго йшли вони лісом. Олень сказав, що, на жаль, не може посадити Королеву на спину й відвезти її до тієї хатини – вона мусять дійти до неї сама. Зате він міг обирати кращі стежки, міг іти першим і відводити гілки чагарів та дерев, щоб Королева не поранилась. Міг іти поруч, і тоді Королева трималася за нього.

Уже запали сутінки, і королівські міністри почали непокоїтися, що їхньої пані довго немає. Вони обійшли весь сад, шукаючи її, але по Королеві й сліду не було. Не чули його улюблені Королевіні пси – добігали до струмка, нюшили в бік лісу, спершу гавкали, а тоді замовкали й просто сідали на березі, спокійно і чемно. Деякі лягли, поклавши голови на лапи, ніби чекаючи, що ось-ось із лісу вийде Королева. І жодні накази міністрів не могли зрушити їх із місця – пси їх мовби й не чули.

А Королева з Оленем тим часом ішли серед густого лісу. Високо у кронах дерев співали пташки, а здалеку часом долинали голося звірів, та Олень сказав Королеві, щоб вона не боялася, – ніхто в цьому лісі її не скривдить. Але Королева й так була спокійна.